

Első szerelem

Ah, néha éjjel is van! Éjszaka, midőn már nem sétálunk többé ablakok alatt, és a szerenád végett más megy lábujjhegyen, titkon a cigánybandával, kertek alatt, faderekak árnyékát átallépegetve, nagyon messzire ugatnak a kutyák. Éj van, és már nem írunk verset az imádságoskönyvünkbe, sem végrendeletet meggondolatlan, bohó fejjel, és egy kék szalagocskán kívül egyéb is akad vagyunkban. Lefekvéskor nem dugjuk fejünket a párna alá, hogy mindig csak róla, az egyetlenről gondolkozhassunk – és hangját idézni a drága nőnek már nem tudjuk. Érzelmes szavai, amelyeket egykor fülünkbe súgott, ígéretei és esküvései, amelyek oly fájdalmasan boldogok voltak, mint a mély hegedűnek zengései magányban, csendben, egyedülvalóságban – ma már sem fájdalmat, sem örömet nem okozhatnak, ha jön az éj, véle az elhagyottság, a gyermtyát nyugodtan elfújhatjuk, szívünk felett összekulcsolt kezünk a jó emberek imádságára hajlik immár, és nem csupán egy kék szalagért fohászodunk a világmindenségbe.

A tükör deres főt mutat, a kismadarak ősziessen gubbasztanak a hervatag bokrokon, reggel pókfonál úszik a magosságban, és éjjel karosszékbe ülünk, óbort iszunk, amelynek sötétpiros színé-

{ 9 }

ben egykor szerelmesünk vérét kerestük, és ma csak az évszámot látjuk az üvegen, amelyet a megbízható pincemester feljegyzett, a szivarfüstnek tarka képei vannak, egyszer vasúti mozdony cilindereből csapódik ki, amint a vonat a sötét alagútba beszaladt, messze, Svájcban, és kedvesünk a vonattal elutazott, a füst bágyadtan, lappangva ereszkedik a zöld napsugárban fürdő völgyekbe, máskor vidéki ház gólyafészkes kéményéből tétován szálldos az éjféli szivar füstje, a ház előtt vén hársfa áll, és a fatörzsön a cinegemadárka házikója, mint a régi német képes újságokban látható, a napsugár ősziesen sárga, és egy fiatal hölgy kis kezének olyan illata van, mint az érett gyümölcsnek. És egy nagyobb korty után a tüzes óorból még azt is hinni merjük, hogy újra halljuk a térzenét a Petőfi-ligetben, alkonyodik, és a cigányok Strauss-valcert játszanak...Csend van, éj van, hű kutya őrködik az udvaron, míg egyszer bágyadtan üt a régi óra a falon.

És egyszer, valahol, valamerre nagy fák is álldogáltak egy régi fogadó körül, amelyben valamikor megszállottunk. Füreden volt ez, vagy Baden-Badenben? Mindenesetre piros szőnyeg volt a fogadó lépcsőjén, császárpáros szőnyeg, és a régimódi tükrökön bágyadtan villant meg a kopott aranyráma. Száz esztendővel ezelőtt ez volt a legszebb fogadó a környéken, a közelben meleg források voltak, és köszvényes, beteg öregemberek és furcsa öreg asszony-ságok mozogtak a csendes folyosón. A szobaleányoknak oly áhítatos és szomorú arcuk volt, mint a szentképeknek, az öreg kulcsárnő mint egy régi grófi kastély alkalmazottja ünnepélyesen és nesztelenül libegett fekete selyemruhájában, a bérszolgát Mátyásnak hívták, és olyan hóbertos arca volt, mint egy vándorszínésznek, és az életunt portás úgy tudott köszönni, mint azóta senki a világon. A csizmahúzó, mint egy furcsa, özönvíz korabeli kutya őrködött az ágy alatt, mindjárt ugatni fog, és a sarokszobát nagy, őszi fák vették körül, és az iharnak és akácnak tüneményes színe volt. A kovács, aki a távolban kalapált zengőn, csengőn, olykor cifrázva nótáját, a sarokszoba boldogtalan fiatalemberének napo-

kig játszott sajátos hangszerén, amíg azon könnyű, szinte álombeli lépések felhangzanak a rozoga ajtó előtt, amelynek zárját Mária Terézia királynő idejében olajozták utoljára. Itt nem volt szokásban az ajtót bezárni, a zárdaszüzek (a szobalányok fehér bóbitájával fejükön) háromszor is kopogtattak, mielőtt beléptek volna. Mátyás egy néma feketeterigó sötét kalitja előtt álldogált naphosszant, és a két kezét a nadrágzsebébe sülyesztette – esténként nagy sétát tettem a hegyek közé kanyarodó országúton, ahonnan a postakocsinak kellett jönni, és benne egy hölgynek. Három napig laktam a fogadóban, amely Lotharingiai Károly császárról volt elnevezve, a vasúti menetrendet forgattam, és arra gondoltam, hogy hol és merre járhat most az a bizonyos hölgy, akinek Kalazanti József napján már itt kellett volna lenni. Talán szerencsétlenség érte útközben, vagy lekészte Passauban a gőzhajót? Kölnbe éjjel ér a D. vonat, amelyből át kell szállnia, és talán elnyomta az álom útközben. Ő, a hölgy nagyon messziről jött, egy messzi tengerpartról, és csaknem egy teljes esztendeig leveleztünk, hogy augusztus utolsó napjaiban hol találkozhatunk és beszélgethetünk... Egy hosszú esztendő minden reménysége, bánata, öröme, álmatlan éjszakája és vidám madárénekkel beköszöntött reggele fűződött az augusztusi naphoz, midőn egy nőnek régimódi postakocsin (vasút nem volt), a kanyargós hegyi úton meg kell érkeznie az ódon fogadóba, és néhány óráig megpihen, mézet és vajat fogyaszt, átveszi rózsáit, amelyeket áhítatosan ápoltam, és talán mosolyog is, ha valamely bohó tréfa eszembe jut akkorára...

{ 11 }

A postakocsi minden alkonyattal elgördült a fogadó előtt, a beteg öregemberek, akik fél lábbal már a sírban voltak, mohó kíváncsisággal várták újságjukat, esetleg levelüket, a zöld dolmányos kocsis komolyan itta ki neki járó sörét, és egyszer egy rézvörös angol nő is utazott a kocsin. A nyerges ló szürke volt, és már messziről hegyezte fülét, midőn az út kanyarulatánál észrevette a „Lotharingiai” fogadóját. Én mily fájdalmas reménykedéssel néztem a közelgő szürke buta, nagy fejét, mintha az ő vén fejéről leol-

vashattam volna valamit – a postakocsiban jön ő, messziről, északi tengerről, hogy átvegye rózsáit, amelyek lassan hervadni kezdtek!

{ 12 } A csizmahúzó minden éjjel a bokámba akart harapni, a bolt-hajtás szinte arcomra ereszkedett, és a zsalugáterek mögött susogó nagy fák a legrosszabb tanácsokkal láttak el. Ólmot és port kínáltak gyógyszerül, a dupla csövű kis pisztoly szinte kötelességszerű nyugalommal várta az éjjeliszekrény fiókjában szerepét, mint a színész a végszót, és a vasúti menetrend többé nem nyújtott felvilágosítást arról, hol késheetett le a vonatról a legdrágább nő. Az ünnepélyes és dámás kulcsárnő végre megsajnálta, és estére könyvet készített az ágyam mellé. A könyvet Heine H. írta, és Vallo-mások volt a címe. De nem jutottam tovább három nap és három éjszaka a düsseldorfi öreg franciánál, aki dobszóval kíséri a napóleoni regéket. (Azóta se szeretem kezembe venni azt a könyvet. Mintha egy gúnyos arc torz mosolya jelentkezne a levelek közül: „látod, látod, mily’ ostoba voltál egykor!”)

Aztán újra megjött a postakocsi, üres volt ismét, és külön korszóban sört hoztattam a kocsisnak, hogy minél hamarább eljussak a szomorú helyről.

A szürke ló vígan lóbálta most fejét, a nagy fák szinte csalódottan néztek a szökevény után, a haldokló öregemberek csodálkoznival látszottak, a szenteltvízszagú szobalányok meredten bámultak a postakocsi után: hogy lehet az, hogy épen és egészségesen elutazom?

Ezt valamikor úgy hívták, hogy első szerelem.

(1913)